

Образуван дело №2/2012
Определен за докладчик
Судия Благоев Мичев
30.11.2012

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Вс. №
Дата 26.01.2012

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

от група народни представители за обявяване на
противоконституционност и несъответствие
на общоприетите норми на международните договори,
по които България е страна, на § 2, § 3 и § 21
от Закона за изменение и допълнение
на Кодекса на труда (обн., ДВ, бр. 7/24.01.2012 г.)

По чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4
от Конституцията

Уважаеми конституционни съдии,

Народното събрание прие, включително и след вето на президента (Указ № 304/27.12.2011 г.) Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда (ЗИДКТ). Приетите текстове - § 2, § 3 и § 21, противоречат на Конституцията (чл. 149, ал. 1, т. 2). и на общоприетите норми на международното право и на международните договори, по които България е страна (чл. 149, ал. 1, т. 4 от Конституцията).

Съображенията ни са следните.

1. Националният съвет за тристранно сътрудничество играе съществена роля в регулирането на трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения, осигурителните отношения, както и въпросите на жизненото равнище (чл. 3 и чл. 3а КТ). Следователно проблемите, които се обсъждат и решават в Националния съвет за тристранно сътрудничество, засягат пряко или косвено всички граждани на страната. Затова е изключително важно кои ще бъдат участниците в този съвет. Те трябва да имат легитимни представителни функции, защитавайки интересите на своите членове.

С § 2 и § 3 се изменят съществено чл. 34 и чл. 35 КТ, като се променят критериите за представителните организации на работниците и служителите и на представителните организации на работодателите. Така например за представителност на организация на работници и служители се изисква "да има най-малко 75 хиляди членове" (§ 2, чл. 34, т. 1), като досега изискването беше за 50 хил. членове. В § 2 (чл. 34, т. 4) се изисква качеството на ЮЛ да е придобито "най-малко три години преди подаването на искането за признаване на представителност", като досега се изискваше две години.

Тези завишени изисквания се приемат при една нарастваща безработица, обхванала всички слоеве от населението (реално над 15%, като младежката е над 25%).

Завишават се прекомерно изискванията и към представителните организации на работодателите. Така например с § 3 (чл. 35, ал. 1, т. 1) се изисква работодателската организация "да обединява браншови или отраслови структури и предприятия, в които са наети не по-малко от 100 хил. осигурени по трудов договор лица

(като досега се изискваше 30 хиляди лица). С § 3 (чл. 35, ал. 1, т. 3) се изисква от работодателската организация "да има местни органи в повече от една четвърт от общините в страната" (досега - една пета). Парадоксално е изискването на § 3 (чл. 35, ал. 1, т. 5) "да не извършва дейности, изрично възложени само на нея със закон или нормативен акт" - нима законът не е нормативен акт?! Това означава, че законодателната или изпълнителната власт (правителство, министър) може да възложи извършване на определена дейност, което автоматично изключва работодателската организация от Националния съвет за тристранно сътрудничество и други органи.

И още веднъж повтаряме - това се прави по време на една финансова и икономическа криза, когато хиляди фирми се закриват, други, за да оцелеят, съкращават работни места и намаляват обема на дейностите си.

Представителните синдикални и работнически организации имат повече права при упражняване на техните функции. Това повишава ролята им в социалния диалог и в гражданското общество.

Признаването на представителните организации се извършва от Министерския съвет. На практика чрез новите изисквания правителството ще определя кои организации ще участват в Националния съвет за тристранно сътрудничество, колективното договаряне (чл. 51б и чл. 51в КТ), участието в органи, създадени със закон - в Надзорния съвет на НОИ (чл. 35 КСО), НС на НЗОК (чл. 13 ЗЗО), в Икономическия и социален съвет (чл. 7 ЗИСС).

Досега в НСТС имаше шест работодателски организации - Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България, Асоциацията на индустриалния капитал, Българската стопанска камара, Българската търговско-промишлена палата, Съюзът за стопанска инициатива, Българският съюз на частните предприемачи

"Възраждане". С новите изисквания на § 2 и § 3 ЗИДКТ практически ще останат само Конфедерацията на работодателите и индустриалците.

Тези нови критерии, въведени с § 2 и § 3 ЗИДКТ противоречат на Конституцията. Едно от основните права на гражданите е свободно да се сдружават в синдикални организации и съюзи за защита на своите интереси в областта на труда и социалното осигуряване (чл. 49, ал. 1 К).

Ограничава се правото на свободно сдружаване на работодателите, което им предоставя чл. 49, ал. 2 К, "за защита на своите стопански интереси", а не на "браншови и отраслови структури и предприятия (§ 3 - чл. 35, ал. 1, т. 1 ЗИДКТ).

С цитираните § 2 и § 3 ЗИДКТ рязко се ограничава плурализмът и се отива към монополизъм в сдружаването на работници и работодатели. Това не съответства на условията в страната с голям брой малки и средни предприятия, които са основата на българската икономика. Изрично в преамбюла на Конституцията като най-висша човешка ценност е провъзгласено равенството, а България трябва да бъде "демократична, правова и социална държава". Институционалният диалог между правителство, работници и работодатели е основен елемент на **социалната държава**. Недопустимо е да се допуска злоупотребата с права, когато се накърняват права или интереси на други (чл. 57, ал. 2 К).

2. В съвременното международно право свободата на сдружаване на работниците и на работодателите е признато като тяхно основно човешко право в редица международни актове. Ще посочим Конвенция № 87/1948 г. и Конвенция № 98/1949 г. на МОТ за правото на синдикално и работодателско сдружаване, по които

България е страна (чл. 5, ал. 4 К). Те установяват "без каквато и да е разлика и без предварителни разрешения по свой избор да образуват организации... да организират управлението си и да съставят програми за действие... при единственото условие да се съобразяват с техните устави". В чл. 3, ал. 2 на Конвенция № 87/1948 МОТ се казва, че "публичните власти трябва да се въздържат от каквато и да е намеса, която може да ограничи това право или да попречи на неговото законно упражняване". Тази идея е развита и в чл. 5 от Европейската социална харта. Има и редица международни договори, които третираят този въпрос - чл. 2, ал. 1 от Всеобщата декларация за правата на човека; чл. 2, т. 2 от Международния пакт за икономически, социални и културни права; чл. 20 от Хартата за основните права на Европейския съюз (2010/С 83/02); чл. 1, т. 1 от Конвенция № 111/586 на МОТ.

Новите високи изисквания за признаване на представителност на работнически и работодателски организации **представляват държавна намеса във вътрешния живот на тези организации. Следователно § 2 и § 3 ЗИДКТ противоречат не само на Конституцията, но и на общоприетите норми на международното право и международните договори, по които България е страна.**

3. С § 21 ЗИДКТ се създава нов чл. 414а, с който се въвежда нова административна отговорност за работника или служителя. Ако работник предостави "работната си сила без сключен трудов договор, се наказва с глоба в трикратен размер на личните осигурителни вноски за задължително социално и здравно осигуряване". Този текст е противоконституционен. Съгласно чл. 48 К "гражданите имат право на труд", а държавата е длъжна да създаде "условия за осъществяването на това право".

Изпълнява ли държавата днес това свое конституционно задължение? Определено не, след безработните достигат над 450 000. Хиляди живеят под прага на бедността. Вместо държавата да изпълни своя дълг към гражданите, с § 21 тя налага глоба (имуществена санкция) на този, който се е опитвал да реализира своето конституционно право на труд. В трудовото правоотношение работникът винаги е по-слабата страна. Той продава работната си сила, за да може да се изхранва, да поддържа семейството си, своите деца. Той практически не може да поставя своите условия, особено при тази разрастваща се безработица. Работникът има интерес да сключи трудов договор, да му се заплащат социални и здравни осигуровки върху реалната заплата, която получава. Но това de facto не зависи от него при днешните български условия.

Изрично в Конституцията е записано, че България е "**социална държава**" (преамбюла), че е "**правова държава**" (чл. 4 К). Конституционно е недопустимо в една социална и правова държава да се санкционират гражданите, без да имат вина за това. Държавата чрез своите контролни органи трябва да гарантира спазването на трудовото законодателство, а не да глобява слабия, беззащитния гражданин. Това не е морално, не е справедливо (преамбюла на Конституцията). Следователно § 21 ЗИДКТ е противоконституционен.

Уважаеми конституционни съдии,

Молим на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4 от Конституцията да обявите § 2, § 3 и § 21 ЗИДКТ за противоконституционни и несъответстващи на общоприетите норми на международното право и на международните договори, по които България е страна.

Предлагаме като страни в конституционния процес да бъдат конституирани президентът, Министерският съвет, Министерството на труда и социалната политика, КНСБ, КТ "Подкрепа", Асоциацията на индустриалния капитал в България, Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България, Българската стопанска камара, Българската търговско-промишлена палата, Съюзът за стопанска инициатива, Българският съюз на частните предприемачи "Възраждане", омбудсманът, както и парламентарните групи в Народното събрание.

Народни представители:

Любен Корнезов-1.
 Сергей Станислав
 Михаил Мисир
 Хасан Азизов
 Михаил Милков
 Ангел Райков
 Вас Мисир
 Драгомир Стойчев
 Алиасман Уматов
 Янко Янко
 Милър Драфер

Меления Гугиева

Георгий Пуринин

Евгений Масарова

Рудольф Губов

Яков Губов

Корнелий Антонов

Иван Сергеевич

Иван Никитов

Дмитрий Губов

Петр Андреевич

Рудольф Губов

Рудольф Губов

Милена Христова

Валентин Губов

Анна Губов

Стефан Губов

Димчо Михайлович

Затарф Георгиев —
Сергей Василь

Михаил Дмитриевич —
Василь

Василь Олександров —
Василь

Дмитрий Гороб —
Василь

Петр Киримович —
Василь

Александр Павлович —
Василь

Георгий Божинков —
Василь

Антон Кухов —
Василь

Сергей Михайлович —
Василь

Степан Павлович —
Василь

Василь Васильков —
Василь

Антон Павлов —
Василь

Георгий Дмитриевич —
Василь

Георгий Анастасов —
Василь

Антон Павлов —
Василь

Хасан Хафизхасан¹⁰ —
 Белкин Зюлькарн —
 Пудовкин Николай —
 Арсиф Арзум —
 Александр Уваров —
 Емил Арзум —
 Готфрид Александрович —
 Готфрид Семенов —
 Рамзан Айманов —
 Халим Халим —
 Христо Бисеров —